
**CYNHADLEDD GYSWLLT RHEIFFORDD ARFORDIR Y CAMBRIAN
DYDD GWENER, 20 MAI 2016**

**Cofnodion cyfarfod Cynhadledd Gyswllt Rheilffordd Arfordir y Cambrian a gynhaliwyd
yn y Ganolfan, Porthmadog, ar ddydd Gwener, 20 Mai 2016 2015
o 1.00 o'r gloch tan 2.30 pm**

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr E. Selwyn Griffiths, Anne Lloyd Jones, Eryl Jones-Williams, Angela A. Russell, Eirwyn Williams, Owain Williams (Cyngor Gwynedd), Y Cyng. Michael Williams (CS Powys), Liz Saville Roberts (Aelod Seneddol Dwyfor/Meirionnydd), David Roberts (Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri), Ben Davies (Trenau Arriva Cymru Cyf.), Tracy Parkinson (Rheilffordd Talyllyn), Roger Goodhew (Cymdeithas Teithwyr Trenau Amwythig-Aberystwyth), D. Woodhouse (Twristiaeth Aberdyfi a Tywyn), Trefor Jones (Cylch Dwyfor Un Llais Cymru), Delwyn Evans (Grwp Mynediad Meirionnydd), Sam Hadley, Sian Lewis (Network Rail), Llinos Roberts (Swyddog Cludiant Cyhoeddus a Chymunedol), Mererid Watt (Cyfieithydd), Glynda O'Brien (Swyddog Cefnogi Aelodau).

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Annwen Hughes, John Brynmor Hughes, Dewi Owen, Gethin Williams, Arglwydd Dafydd Elis Thomas (Aelod Cynulliad Dwyfor/Meirionnydd), Alun Wyn Evans (Cylch Meirionnydd Un Llais Cymru), Tudur Williams (Ysgol Ardudwy), Mansel Williams a Trevor Roberts (Pwyllgor Rheilffordd Amwythig-Aberystwyth), Claire Britton (Rheilffordd Ffestiniog ac Eryri), Rhydian Mason (Partneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian), Rob Newman (Heddlu Trafnidiaeth Prydeinig).

1. ETHOL CADEIRYDD

Penderfynwyd: Ail-ethol y Cynghorydd Selwyn Griffiths yn Gadeirydd y Pwyllgor hwn am y flwyddyn 2016/17.

2. ETHOL IS-GADEIRYDD

Penderfynwyd: Ail-ethol y Cynghorydd Eryl Jones-Williams yn Is-gadeirydd y Pwyllgor hwn am y flwyddyn 2016/17.

3. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o gysylltiad personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

4. MATERION BRYD

Gosod y cyfeiriad ar gyfer ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad Rheilffordd Cymru a'r Gororau

Adroddodd y Cadeirydd ei fod wedi cynnal cyfarfod brys cydrhyngddo a'r Is-gadeirydd a Chadeirydd Pwyllgor Rheilffordd Amwythig-Aberystwyth i lunio ac i anfon ymateb i'r ymgynghoriad gan Lywodraeth Cynulliad yn ddiweddar ynglyn a'r masnachfaint. Tynnwyd sylw at rai o'r prif faterion megis:

- Angen mwy o gerbydau tren
- Trenau mwy aml ac ar amser

- Tren ychwanegol ar ddydd Sul (ac yn arbennig yn ystod gwyliau)
- Llawer o deithwyr yn teithio ar benwythnosau
- Tren uniongyrchol o Bwllheli I Gaerdydd
- Mwy o fannau parcio o gwmpas rhai gorsafoedd
- Adnoddau yn y gorsafoedd i brynu tocynnau ymlaen llaw
- Gwella gorsafoedd ar hyd y lein

Penderfynwyd: Gofyn i'r Swyddog Cefnogi Aelodau anfon copi o'r ymateb i Aelodau'r Pwyllgor Rheilffordd y Cambrian, er gwybodaeth.

5. COFNODION

Cyflwynwyd: Cofnodion cyfarfod y gynhadledd a gynhaliwyd ar 13 Tachwedd 2015 yn ddarostyngedig i'r cywiriad isod:

Eitem 6 (iv) – Bryn Llestair (Picnic Island) – cywiriad ffigwr i 12,000 o fyfyrwyr yn hytrach na 1,000.

Penderfynwyd: Derbyn a chymeradwyo'r cofnodion uchod.

5.1 Materion yn Codi o'r Cofnodion:

Bryn Llestair (Picnic Island)

Cymerwyd y cyfle gan Mr David Roberts i gyfleu ei ddiolch i Network Rail yn deillio o adborth positif mewn cyfarfod gyda Rebecca Collins ynglyn a'r tir ym mherchnogaeth Network Rail.

6. ADRODDIAD NETWORK RAIL

Croesawyd Sam Hadley, Rheolwr Cysylltiadau Cyhoeddus, a Sian Lewis, Noddwr Cynlluniau Masnachol (Network Rail), i'r cyfarfod.

(A) Eglurodd Sam Hadley mai ef fydd yn mynychu cyfarfodydd y pwyllgor hwn i'r dyfodol ac fe anogwyd yr Aelodau i gysylltu ag ef yn uniongyrchol gydag unrhyw faterion o bryder iddynt. Ymatebodd i'r cwestiynau ffurfiol a gyflwynwyd gan nodi fel a ganlyn:

- (a) Croesfan Talwrn Bach, Llanbedr – beth yw'r diweddaraf ynglyn a gosod bariau ar y groesfan o ystyried bod trafndiaeth yn cynyddu dros y groesfan hon yn ddyddiol a gyda'r Neuadd bentref yn cael ei ail-leoli (dros dro) i safle'r maes awyr, bydd mwy o drafndiaeth eto.

Cefnogodd sawl aelod yr un pryderon a'r Cynghorydd Annwen Hughes, aelod lleol dros Llanbedr, a'i fod yn fater sydd wedi ei godi yn y pwyllgor hwn ers blynnyddoedd lawer a bod gwir angen datrys y mater unwaith ac am byth.

Mewn ymateb, eglurwyd y bydd ymchwiliad o'r safle yn digwydd diwedd y flwyddyn ac fe addawyd y byddir yn hysbysu'r Swyddog Cefnogi Aelodau gan gyflwyno adroddiad cynhwysfawr ynghyd ag amserlen o'r datblygiad.

- (b) Ysbwriel ar y rheilffordd yn ardal Cricieth yn benodol ochr ddwyreiniol y dref o'r Graig Ddu at Morannedd.
- (c) Nifer o goed a llwyni wedi gor-dyfu ar hyd y rheilddord – beth yw cynlluniau Network Rail i dorri/rheoli'r tyfiant ac i gael gwared o llyisiau dial.

Mewn ymateb, esboniwyd bod Network Rail yn cael gwared o ysbwriel ond bod yn rhaid blaenoriaethu e.e. bod prosiect enfawr yn Sir Fflint i glirio ar hyn o bryd yn wyneb y ffaith bod yr Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd yno gyda'r awdurdod lleol wedi darparu sgip a staff i gynorthwyo.

O safbwynt rhaglen llystyfiant, cadarnhawyd os oes unrhyw dyfiant yn broblemus fe fyddir yn blaenoriaethu. O safbwynt llyisiau dial bod gan Network Rail gyfrifoldeb cyfreithiol i'w waredu os yn lledaenu ar dir trydydd parti. Gofynnwyd i'r aelod lleol am gyfeiriadau penodol lle mae llyisiau'r dial yn broblemus ac fe fyddir yn dilyn hyn i fyny yn ddi-oed.

(ch) Ysbwriel rhwng Penychain a Phwllheli.

Eto, cadarnhaodd y swyddog y byddir yn ymdrin a'r uchod a bod Network Rail llawer iawn mwy ymatebol yng Ngogledd Cymru ac fe groesawir unrhyw gydweithrediad gyda Chynghorau Lleol.

Penderfynwyd: (a) Diolch i'r swyddog am yr ymateb a gofyn iddo ddilyn hwy i fyny yn ddi-oed.

(b) Bod y Cyngorydd Eirwyn Williams yn rhoi cyfeiriadau penodol lle mae'r llyisiau dial yn lledaenu ar dir trydydd partion fel bo modd i'r Cydlynnydd Cynnal a Chadw Gweithredol fedru mynd i'r afael a'r broblem.

(B) Derbyniwyd cyflwyniad ar ffurf sleidiau gan Sian Lewis, Noddwr Cynlluniau Masnachol Network Rail, ar gefndir Traphont Abermaw, y gwaith hyd yma, sgop y rhaglen waith ynghyd a'r risgiau a'r sialensau ynghlwm a'r gwaith atgyweirio i draphont eiconig sydd yn rhestredig (Gradd II).

Amlinellwyd y gwaith a gyflawnwyd hyd yma sef:

- Ymweliadau safle dros haf 2015 er mwyn darganfod cyflwr presennol y draphont
- Cynhyrchu adroddiad o ddewisiadau lefel uchel ar gyfer strwythurau metalig a phren
- Cyfarfod gyda rhanddeiliaid megis Grwp Mynediad Traphont Abermaw (B-VAG)
- Cyfarfodydd gyda CADW, Cyngor Gwynedd a Pharc Cenedlaethol Eryri

Nodwyd bod y gwaith wedi ei rannu yn ddau sef Gwaith Brys a Gwaith Datblygu ac fe amlinellwyd sgop y gwaith fel a ganlyn:

Gwaith Brys:

- Cynllun datblygu i ymgymryd ag atgyweiriadau i'r strwythur dur
- Gwaith yn cynnwys ail-osod rhybedi a deunyddiau eraill tebyg at debyg
- Disgwylir dyluniad cychwynnol erbyn diwedd mis Mai
- Anelir i'w gyflwyno i CADW a'r awdurdodau lleol ym mis Mehefin / Gorffennaf
- Cymeradwyaeth o'r dyluniad cychwynnol dros yr haf
- Dylunio manwl i'w ddatblygu Hydref 2016
- Dechrau ar y safle Gwanwyn 2017

Gwaith Datblygu:

- Datblygu a chynhyrchu adroddiad opsiynau dros yr haf
- Cyflwyno i CADW a'r awdurdodau lleol ym mis Medi 2016
- Rhagwelir cyfarfodydd pellach gyda CADW a'r awdurdodau lleol yn ystod yr Hydref i gytuno ar opsiwn ffafriol, a obeithir ei gael erbyn diwedd y flwyddyn
- Ar hyn o bryd amcangyfrifir y bydd y dyluniad yn cymryd blwyddyn neu fwy oherwydd natur sensitif y strwythur

- Gwaith gwirioneddol ar y safle i ddilyn rhywben yn 2018
- Pob un o'r uchod yn ddibynnol ar y camau dyluniad cychwynol ac ymgynghoriad gyda'r rhanddeiliaid

Yng nghyd-destun y sialensau a wynebwr, nodwyd y byddai rhain yn cynnwys:

- Ymgynghori gyda'r rhanddeiliaid
- Caniatadau / amodau strwythur rhestredig
- Anghenion ecologol / amgylcheddol
- Ddim yn gwybod hyd y gwaith a faint o aflonyddwch fydd ar y rheilffordd

Rhoddyd cyfle i Aelodau ofyn cwestiynau i'r swyddog ac fe amlygwyd y pwyntiau canlynol:

- (a) Gwnaed apel gan y Cadeirydd ac Aelod Seneddol Dwyfor/Meirionnydd i fod yn realistig gyda'r amserlen gwaith o gofio trafferthion a fu gyda'r oedi yn deillio o atgyweirio Pont Briwet, Penrhyndeudraeth, a hyderir bod gwersi wedi dysgu o hyn. Yn ogystal, nodwyd bwysigrwydd ac apeliwyd i Network Rail gyd-weithio gyda Threnau Arriva Cymru.
- (b) Pwysigrwydd i hysbysebu'r cyhoedd o'r hyn sy'n digwydd
- (c) Gofynnwyd am sicrwydd y byddai'r llwybr yn ymyl y bont yn aros yn agored ac anogwyd cyd-weithio gyda Chyngor Gwynedd yn hyn o beth
- (d) Bod yr A496 yn briffordd brysur iawn ac yn beryglus yn sgil nifer o ddamweiniau sydd wedi digwydd yn ddiweddar ac y dylid ystyried cyfyngiad o 40 m.y.a. ar y ffordd. Pe byddai dawain ar y ffordd dan sylw golygai hyn i orfod dargyfeirio teithwyr oddeutu 60 milltir.

Penderfynwyd: Derbynn, nodi a diolch am y cyflwyniad.

7. ADRODDIAD GAN DRENAU ARRIVA CYMRU CYF

Derbyniwyd adroddiad llafar gan Mr Ben Davies, Trenau Arriva Cymru, gan nodi

- bod cynnydd yn nifer o deithwyr sy'n defnyddio'r trenau a'r problemau ydoedd nad oedd ganddynt ddiogon o drenau
- y bydd darpariaeth Wi-fi yn cael ei roi ar drenau'r 150, 158 a'r 175 y Cambrian o fis Medi ymlaen gan dynnu sylw y bydd rhai manau nas gellir cael mynediad ond sicrhawyd y byddai modd cael cysylltiad yn y Gorsafoedd
- bod y Gwyl Gomeddi a gynhaliwyd ym Machynlleth dros Wyl Banc Calan Mai wedi bod yn llwyddiant i'r gwasanaeth ac i'r gymuned
- y byddir yn parhau gyda'r gwaith caled o hyrwyddo a datblygu'r gwasanaeth am y ddwy flynedd nesaf hyd nes y daw'r fasnachfaint i ben
- bod y Cynllun Waled Oren ar gyfer anghenion pobl gyda anawsterau dysgu yn llwyddiannus dros ben a'i bod yn cael eu hyrwyddo ar ffurf ffilm o gwmpas y wlad erbyn hyn
- o safbwynt cyhoeddiadau drwy gyfrwng y Gymraeg ar rheilffordd y Cambrian, sicrhawyd bod yr iaith Gymraeg yn bwysig i Drenau Arriva Cymru ac fe fyddir yn trefnu gwasanaeth dwyieithog ar gyfer pob un o'r Gorsafoedd yng Nghymru. Nodwyd ymhellach nad oedd problemau yn y Gorsafoedd ond profir problemau ar y trenau oherwydd y pellter rhwng gorsafoedd. Mewn ymateb i ymholiad gan y Cadeirydd o amserlen i dderbyn darpariaeth dwyieithog ar reilffordd y Cambrian, esboniodd Mr Ben Davies nad oedd modd rhoi dyddiad penodol ond y byddai yn dilyn y mater i fyny gan sicrhau bod darpariaeth yr iaith yn cael ei gynnwys yn y masnachfaint newydd. Nodwyd ymhellach bod pob un o docynnwyr Trenau Arriva Cymru yn siarad yr iaith
- y bydd y liffet wedi eu gwblhau yng Ngorsaf Machynlleth erbyn 18 Mehefin 2016

- o safbwynt y tren 8.00 y.h. o Fachynlleth i Pwllheli ddim yn stopio ymhob Gorsaf ar y lein, eglurwyd mai'r brif broblem ydoedd bod cyfyngiad ar yr amser i'r gyrrwyr y trenau fedru gyrru heb doriad (4 awr) ac os bydd yn rhaid stopio yn y gwahanol orsafoedd byddent yn mynd dros yr amser caniatiedig i yrru. Awgrymwyd mai'r ffordd orau ymlaen ydoedd trafod ymhellach gyda Mr Ken Skates, Aelod Cynulliad, ac apelwyd ar i Aelod Seneddol Dwyfor/Meirionnydd, Aelod Cynulliad Dwyfor/Meirionnydd ddilyn y mater i fyny hefyd.
- Bod trafodaethau yn parhau gyda Chyngor Gwynedd ynglyn a'r Ganolfan Dwristiaeth yn Abermaw, oherwydd bod y Cyngor yn awyddus i'w gau ac ar hyn o bryd yn gwerthu tocynnau i Trenau Arriva Cymru ar gyfer rheilffordd y Cambrian.
- Bod "app.trainline" newydd ar gael ar gyfer archebu tocynnau i ffonau symudol priodol "Arriva Train Tickets"
- O safbwynt plattform isel, bod Trenau Arriva Cymru wedi ymgymryd a gwaith i adnewyddu 27 ohonynt a bod mwy i'w wneud

Penderfynwyd: Derbyn a nodi'r adroddiad.

(b) Anfon llythyr o longyfarch i Ken Skates, Aelod Cynulliad – Ysgrifennydd Economi ac Isadeiledd Cabinet Llywodraeth Cymru (Cabinet Secretary for Economy and Infrastructure) ac i'w wahodd i fynychu cyfarfod o'r Pwyllgor hwn i'r dyfodol.

8. **ADRODDIAD SWYDDOG PARTNERIAETH RHEILFFYRDD Y CAMBRIAN**

Yn absenoldeb y Swyddog Partneriaeth Rheilffyrdd y Cambrian cyflwynwyd ei adroddiad i'r Pwyllgor, er gwybodaeth, a oedd yn amlinellu gweithgareddau / cyhoeddiadau a weithredwyd ganddo ers y cyfarfod diwethaf.

Nododdd y Cadeirydd y bydd y Rheilffordd yn dathlu 150 o flynyddoedd yn 2017 a hyderir y bydd digwyddiadau yn cael eu trefnu ar gyfer y dathliad.

Penderfynwyd: Derbyn a nodi'r adroddiad.

9. **ADRODDIAD GAN HEDDLU TRAFNIDIAETH PRYDAIN**

Yn absenoldeb yr Heddwes Rob Newman cyflwynwyd ei adroddiad i'r Pwyllgor, er gwybodaeth, a oedd yn nodi gostyngiad ym mwyafrif o droseddau ar lein Arfordir y Cambrian.

Penderfynwyd: Derbyn, nodi a diolch i'r Heddwes Rob Newman am yr adroddiad.

10. **CWESTIYNAU FFURFIOL**

Cyflwynwyd pedwar gwestiwn ysgrifenedig ffurfiol gan Aelodau o'r Gynhadledd a Chyngor Cymuned ac fe nodwyd bod y swyddogion perthnasol wedi ymdrin a rhain yn ystod eu cyflwyniadau.

Penderfynwyd: Derbyn a nodi'r uchod.

11. **GOHEBIAETH**

Cyflwynwyd ddatganiad gan Gyngor Cymuned Dyffryn Ardudwy a Thalybont nad ydynt yn cefnogi ail-agor y rheilffordd o Afonwen i Bangor oherwydd amcan o'r gost o gympas £50 miliwm a fyddai yn gallu cael ei wario'n well ar wella'r ffyrdd yn ardal Meirionnydd.

CADEIRYDD